

Houellebecq's
Onvoltooide Kritiek
op de Liberale Moderniteit

door Thierry Baudet

REVIEW ESSAY

“Sérotonine door **Michel Houellebecq**”
Flammarion, 2019, 352 pages

vertaling: Jelle Ravestein (Maassluis, 22-5-2019)

Voor een kort moment, net voor het einde van de laatste roman *Serotonine* van Michel Houellebecq, lijkt een sprankje hoop zijn hoofdpersoon in actie te brengen. Voor even lijkt hij zijn levenslust terug te krijgen. Na jarenlang kwijnen zonder een gevoel van doel, beslist Florent-Claude om zijn afhankelijkheid van antidepressiva te beëindigen. Geleidelijk aan begint iets wat lijkt op een wil om te leven weer op te duiken, hij ziet rokken aan de bar in een café, meisjes, gelaatsuitdrukkingen, emotie, verlangen, en irritatie over de geestdodende tv-programma's die hij had elke dag had bekeken. Inderdaad, gooit hij daadwerkelijk zijn scherm uit en begint eens na te denken over Thomas Mann, over Proust - over het lot van onze beschaving.

Maar het duurt niet lang. De zon gaat niet op. De gloed aan de horizon vervaagt – net als in de laatste passage van Houellebecq eerste roman, *Extension du domaine de la lutte*, waarin de hoop van het hoofdpersonage op dezelfde manier verdwijnt na een heerlijke, optimistisch middag op het platteland: "Het zal niet plaatsvinden, de sublieme samensmelting," overdenkt hij, " het doel van het leven is gemist." 1

En alles smelt weg in een allesomvattende leegte. Geen genade, geen troost: het project van onze beschaving is tot een einde gekomen.

In die zin, is *Serotonine* typerend voor het oeuvre van Houellebecq. Op een bepaald moment in de loop van hun leven, worden alle personages van Houellebecq gedwongen te erkennen dat hun romantische idealen onhoudbaar zijn geworden in de moderne tijd, omdat individualisme diepe, langdurige relaties onmogelijk heeft gemaakt. Dit eenvoudige idee vormt de fundamentele overtuiging van het werk van Houellebecq. Het echo op een bepaalde manier, marxistische Verelendungstheorie, daar technologische innovaties banen saai en onderling uitwisselbaar maken en vrije handel het traditionele leven op de boerderij en eerlijke arbeid heeft vernietigd, gaan we nu door het leven als gereduceerde loonslaven in dienst van onbegrijpelijke, ondoorgrondelijke overheid organisaties en overweldigend machtige multinationals.

Onvoorspelbare voorkeuren van de consument, grillige gewoonten, en onvoorspelbare kudgedrag dicteren de opinies (of de grillen en luimen) van de meeste van ons die niet langer een gezin, een huis, een kerk en een natie hebben om ons gevoel van identiteit te versterken. Niet in staat om een koers

voor onszelf uit te stippelen, drijven we rond in een lege zee. Stuurloos. Alle controle over het leven - en over wie we zij – verloren.

In sommige van zijn boeken (zoals *La carte et le territoire*), laat Houellebecq zijn personages om een zekere mate van geluk in het consumentisme te bereiken – zoals in de enorme hypermarkt waarover men eindeloos kunt dwalen op zoek naar weer een ander zelfgenoegzaam genoeg – inderdaad schraal troost. In *Plateforme*, brengt de onbeperkte hoeveelheid seks in badplaatsen van Thailand de personages van de auteur tijdelijk op grote hoogte. Maar zelfs deze geneugten vervagen uiteindelijk te midden van de eenzaamheid, de isolatie en de zinloosheid van dit alles, en dat is de reden waarom Houellebecq's boeken over het algemeen leiden tot een soort religieuze visie. Van teleurstelling (bij het ontbreken van een allesomvattende culturele ideaal, romantische liefde, betekenisvolle sociale omgang) tot depressie. Wat, via wanhopige consumentisme en seksuele hedonisme, leidt naar een futiele, zwakke noodkreet de kosmos in.

Bij *La possibilité d'une île* (2005), brengt die kreet eindelijk een nieuwe en holistische wereldreligie tot stand, die verlangen sublimeert op een bijna Boeddhistische wijze. In *Les particules élémentaires* (1998), het nastreven van religieuze kennis zelf, veronderstelt religieuze proporties die de mensheid verheffen tot een goddelijk perspectief door middel van genetische manipulatie.

En in *Soumission* (2015), bezwijkt het Westen onder het islamitisch geloof. Ook *Serotonine* eindigt in een quasi-religieuze meditatie. Terwijl de hoofdpersoon overweegt al dan niet te springen vanuit zijn appartement (en nadat hij net heeft uitgerekend – een bijna surrealistisch berekening – wat de snelheid en de duur van de val zijn), is er plotseling dit:

Eigenlijk, heeft God de zorg over ons, hij denkt de hele tijd aan ons, en hij leidt ons, soms heel precies. Deze liefdevolle impulsen die ons hart binnenstromen tot het punt van verstikking, deze verlichting, die extases die niet kunnen worden verklaard vanuit een eenvoudige biologische natuur, door onze status als de leidende deze buitengewoon duidelijke signalen.

Dus vandaag begrijp ik hoe Christus zich voelde, zijn frustratie bij de verharde harten van de mensen: zij hebben de tekenen gezien hebben en toch letten zij niet op. Moet ik echt mijn leven offeren voor deze notoire klagers? Moet ik echt zo expliciet zijn?

Het lijkt erop. (2)

Offert hij zichzelf op en stort hij zich op de grond in een wanhopige poging om ons allen te redden? Of is het de schrijver die hier spreekt, die zijn oeuvre presenteert als een poging om redding te bieden? Misschien blijft de hoofdpersoon liggend op de sofa in zijn appartement, verpletterd, zelfs niet in staat om kracht te verzamelen om te lopen naar het open balkon om over de railing te springen? Het wordt aan de lezer overgelaten om daarover te beslissen.

De vreugdeloze bevrijding van de Moderniteit

Serotonine vertelt het verhaal van Florent-Claude, die opgroeit ergens in de buurt van Parijs, opgeleid tot landbouwer, hij vindt een baan bij Monsanto, en werkt later in de kaasindustrie van Normandië voordat hij terechtkomt op het Franse Ministerie van Landbouw. Hij heeft een reeks van relaties, die allemaal uiteindelijk mislukken. Als hij erachter komt dat zijn huidige Japanse vriendin achter zijn rug om orgieën bezoekt, waar ze niet alleen ten dienste stond aan groepen van andere mannen, maar zelfs drie honden (een pitbull, een bokser en een terriër, zoals hij tamelijk nauwkeurig specificeert), besluit hij te verdwijnen zonder een spoor. Hij stopt met zijn werk, verlaat hun gezamenlijke appartement zonder een woord te spreken en besluit anoniem door te gaan zolang zijn spaargeld het toestaat. Hij neemt antidepressiva, gaat op een soort afscheidstournee langs zijn exen, sommigen spreekt hij daadwerkelijk, terwijl hij anderen bekijkt van een afstand (en hij ziet met enige voldoening dat ook zij uiteindelijk ongelukkig zijn).

Vervolgens ervaart hij van dichtbij hoe het landelijke leven in elkaar stort als gevolg van de vrije handel en oneerlijke concurrentie uit derdewereldlanden. Melk, graan en vlees van massale grondbewerking in Zuid-Amerika zijn gedumpt op de Franse markt, die feitelijk het lot van de boeren in Frankrijk bestempelen. Zijn beste vriend uit de tijd aan de universiteit, een man van aristocratische afkomst die momenteel het familie kasteel runt in de buurt van Caen in Normandië, organiseert een kortstondige protestbeweging van de boeren tegen de vrije handel, maar ook deze poging om eindelijk iets zinvol te ondernemen, om brand en kaalslag van het moderne leven te weerstaan blijkt vruchteloos. Wanhopig pleegt de leider van het verzet zelfmoord bij een demonstratie die lijkt op de huidige protesten van de Gele Hesjes. Wanneer

Florent-Claude – kort nadat zijn spaarrekening droog staat - dat beseft, vormt de korte religieuze overdenking die ik eerder al citeerde, het slot van de berekeningen over het naar beneden springen uit zijn appartement.

Dus ja, de moderne wereld bracht bevrijding. Maar deze bevrijding heeft ons niet gelukkig gemaakt. In plaats daarvan heeft het ons leven leeg, zonder doel, en bovenal, zeer eenzaam gemaakt. Existentiële verbindingen zijn bijna onmogelijk geworden aangezien maar weinigen echt bereid zijn om op korte termijn genot op te offeren voor de inzet die nodig is om een diepe wederzijdse verbinding aan te gaan. Televisie, internet en pornografie hebben organische sociale omgang en fysieke intimiteit vervangen. Naarmate zich meer opties elke dag aandienen, sluiten onze harten zich voor de mogelijkheid van echte menselijke warmte, we zijn te vaak bedrogen, – en hebben meegemaakt dat wij zelf anderen bedrogen - voor de korte momenten van verleidelijke sensatie die wij, als "bevrijde individuen," niet langer kunnen weerstaan.

Juist dit fundamentele punt, dat Houellebecq telkens opnieuw maakt, verdient nadere beschouwing, omdat het de ware fundamenten van zowel het hedendaagse "links" en "rechts" uitdaagt. Het daagt moderne antropologie uit als zodanig. Zowel de sociaal-democratische als de liberale vleugel van het moderne politieke spectrum (zij pleiten respectievelijk voor de verzorgingsstaat en voor de vrije markt) willen individuele autonomie maximaliseren. Liberalisme en socialisme verschillen als het gaat om de meest effectieve manier om dat doel te bereiken, maar ze verschillen niet in de doelstelling zelf. Ze zijn beide bevrijdingsbewegingen; beide willen de volledige emancipatie van het individu.

En beide baseren hun visie op de maatschappij op het (ongegronde maar zogenaamd "self-evident") principe dat ieder individu bepaalde "onvervreembare rechten" geniet, die per definitie alle andere claims overschaduwden en waaraan alle andere banden, loyaliteit en verbintenissen uiteindelijk ondergeschikt moeten worden gemaakt. Na verloop van tijd zullen alle instituties die het individu nodig heeft om volledig een zinvol bestaan tot stand te brengen – zoals een familie en een verbinding met generaties in verleden en toekomst, een natie, een traditie, misschien een kerk – verzwakken en uiteindelijk verdwijnen. Vandaag de dag, kan zelfs nieuw leven (in de baarmoeder) worden gedoofd om te voorkomen dat de vrijheid van het individu verstoort. In Nederland (waar ik woon), is zelfmoord vergemakkelijkt om ervoor te zorgen dat ook hier geen beperkingen – zoals de plicht om de zorg voor uw ouders aan het individu worden opgelegd.

Het is deze fundamentele aanname van de moderne tijd, dat de individuele autonomie (wat waar is voor de vrije markt of het welfarism die leidt naar geluk) – die door Michel Houellebecq wordt uitgedaagd. Hij trekt de Heilige Drie-eenheid van het moderne wereldbeeld in twijfel. Zoals we ooit de Vader, de Zoon en de Heilige Geest aanbaden, vereren we vandaag vrijheid, gelijkheid en broederschap. Houellebecq stelt dat deze nieuwe drie-eenheid te kort schiet – dat het idee dat we moeten proberen om individuele geluk na te streven zelf gebrekkig is. Het krijgen van wat we willen maakt ons niet gelukkig; het maakt eigenlijk ons ongelukkig. Voortdurend gelokt door de belofte van opluchting, die uiteindelijk nooit echt verlicht, blijven we hopeloos op zoek naar de dingen die ons "echt" maken, als "individuen", "onzelf zijn." Het standpunt van de Houellebecq, is dat juist het filosofisch begrip " het individuele zelf " fout is. Want zonder de mogelijkheid om onszelf in een onverbreekelijk verband met onze omgeving te bepalen, is er niets voor ons om betekenis aan te ontlenen en eindigen we depressief. Zo leven de meest vrije mensen die ooit hebben geleefd dan juist het minst zinvol leven. Hoe meer we onszelf "bevrijden" van onze sociale banden, hoe meer we tot de slaven worden van ons eigen vervormd zelfbeeld.

De leegte van individualisering

De remedie voor deze ineenstorting van de moderne belofte is duidelijk. Hoewel Houellebecq, meer dichter dan filosoof, te schuw is om een gedetailleerd politiek manifest aan te leggen, vertelt hij op elke pagina dat he noodzakelijk is dat wij de territoriale, sociale en historische verbinding met anderen om ons heen herontdekken, een verbinding die uitstijgt boven individuele keuze, kortstondige opwelling, en instrumentele belangen. Dit impliceert natuurlijk een krachtige natie-staat die het sociale weefsel beschermt, samen met een hoge mate van scepsis jegens immigratie en vrijhandel. Maar dit op zichzelf is niet genoeg. Om inbedding in de samenleving te herscheppen, moet het individu zelf opnieuw worden ingebed. Hij moet worden 'ont'bevrijd. Inderdaad, afgezien van de onmisbaarheid van een sterke nationale staat te impliceren, geeft Houellebecq aan dat twee veel meer fundamentele uitdagingen moeten worden overwonnen, onze seksuele en spirituele bevrijding.

Om te beginnen met sex, in de *Extension du domaine de la lutte* schrijft Houellebecq:

Vanuit het amoureuze oogpunt, behoorde Veronique, zoals wij allemaal, tot een opgeofferd generatie. Ze was zeker tot liefde in staat geweest; zij zou nog steeds in staat hebben willen zijn (ik zeg dat voor haar); maar het was niet meer mogelijk. Als schaars, kunstmatig en laat fenomeen, kan liefde alleen opbloeien onder bepaalde geestelijke omstandigheden, zelden samengevoegd, en totaal tegen de vrijheid van moraal in die de moderne tijd kenmerkt. Veronique had te veel discotheken gezien, te veel minnaars; een dergelijke manier van leven verarmt een mens, en brengt soms ernstige en altijd onomkeerbare schade aan. Liefde als een soort van onschuld, en als capaciteit voor illusie, als een proeve van bekwaamheid voor de belichaming van het geheel in een persoon van de andere sexe weerstaat zelden een jaar van ontucht, en nooit twee. In werkelijkheid, de opeenvolgende seksuele ervaringen opgedaan tijdens de adolescentie ondermijnen en vernietigen snel en elke mogelijkheid van projectie van emotionele en romantische aard. (3)

Hoe bemoedigend om eindelijk een moderne schrijver te lezen die het probleem van sex serieus neemt! Natuurlijk, verloor de cultus van de maagdelijkheid zijn geloofwaardigheid in de westerse wereld enige tijd geleden, de filosofie van vandaag is dat we moeten experimenteren om de juiste partner te vinden. Houellebecq, echter, baseert zich op oudere intuïties, die beweren dat de band die zich vormt door middel van seksuele intimiteit weer een of twee keer kan opduiken, maar niet veel meer, en dat we daarom uiterst voorzichtig moeten zijn bij het verkrijgen van amoureuze ervaring. Sex, in het kort, kan een bedreiging zijn – en niet alleen maar een hulpmiddel – voor intimiteit en liefde.

Nu kan dit waar zijn, of ten dele waar zijn, of er kan ten minste een kern van waarheid zijn. Maar wat het geval ook is, het is niet gemakkelijk om te zien hoe we mogelijk de krachten die we hebben ontketend zouden kunnen beperken. In deze tijd van directe afspraken en online pornografie, lijkt vernieuwde kuisheid heel ver weg.

Dan, godsdienst, Houellebecq stelt dat we altijd onszelf zullen bezien in termen van een metafysische doel. Degenen die geloven dat de hemel boven ons is verstoken van een goddelijke aanwezigheid, zullen altijd hun existentiële behoeften bevredigen op andere manieren: eerst met de oppervlakkige genot van een libertijnse levensstijl en te zijner tijd, met nauwelijks gesecculariseerde ketterijen – zoals naïeve humanisme en één worldism. Deze wanhopige moraal opent de deuren voor grote aantallen immigranten, ondermijnt echte politieke gemeenschappen, en maakt kenmerkende nationale en beschaving aspiraties

onmogelijk.

Nogmaals, dit kan allemaal waar zijn, of gedeeltelijk waar te zijn: de troostende overtuiging dat we niet alleen zijn, het idee dat we deel uitmaken van een groter plan en dat een vaderfiguur over ons waakt, is misschien wel nodig om de existentiële tekortkomingen van onszelf te accepteren en van degenen om ons heen. Om ons te her-committeren aan een ingebedde leven vereist toch een 'sprong van geloof', die volgens Houellebecq, eenvoudigweg niet langer houdbaar is in de huidige wetenschappelijke tijdperk. Dit is de tragedie die ons is overkomen.

Neem, bijvoorbeeld, de hoofdpersoon van *Soumission*, die probeert uit alle macht te bekeren tot het christendom in de legendarische op rotsen gelegen stad Rocamadour:

De Maagd wachtte in de schaduw, rust en tijdloos. Ze had soevereiniteit, zij had de macht, maar beetje bij beetje voelde ik dat ik het contact verloor, ik voelde dat zij weg stapte van mij in de ruimte en door de eeuwen heen, terwijl ik daar zat in mijn kerkbank, verschrompeld en zwak. Na een half uur, stond ik op, volledig verlaten door de Geest teruggebracht tot mijn beschadigd, vergankelijk lichaam en ik daalde droevig de trap af die leidde naar de parkeerplaats. (4)

Elke lezer, naar mijn mening, zal zich zwaar onder druk gezet voelen om te ontkennen dat Houellebecq passages heeft geïdentificeerd zoals deze – een crisis die we allemaal herkennen. Een crisis van individualiteit. We zijn vrij, en we zijn blij dat we vrij zijn. Toch zijn we ook verdrietig, fundamenteel ontworteld, altijd zwerven, nooit thuis, nooit veilig - verbannen, in feite uit de tuin waarvan we nog vaag herinneren dat we er ooit woonden.

Dus de paradox is dit: de vrijheid die we uiteindelijk willen, maakt ons onvrij en ongelukkig, terwijl de beperkingen die we uiteindelijk verwerpen ons gelukkig en vrij maken. We zijn ten diepste niet in staat om onszelf te definiëren als individuen (hoewel we *denken* dat we kunnen). We overschatten voortdurend onze eigen mogelijkheden om zelf een wereld te creëren.

Als je jezelf toestaat een kort moment te nemen om de wereld te bekijken vanuit het perspectief van Houellebecq, dan is zijn filosofie gevalideerd overall om ons heen. Denk aan de emancipatie van de vrouw en de feministische ideologie dat eraan (een favoriet onderwerp onder het werk Houellebecq) ten

grondslag ligt. De "bevrijde" status van vrouwen wordt meestal gevierd als een van de grote triomfen van de laat-liberale samenleving. Heden worden vrouwen, van jongs af aan, aangemoedigd om een carrière na te streven en financieel onafhankelijk te zijn. Van hen wordt verwacht de traditionele rol van het ondersteunen van een man af te wijzen en in plaats daarvan te streven naar een "gelijke" relatie, waarin "rolpatronen" uitwisselbaar zijn.

Maar hoe werkt dit in werkelijkheid uit voor hen? Wat gebeurt er als ze eenmaal dertig zijn? Als ze volledige dagen blijven werken, wordt het bouwen van een gezin bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk. Dit is de reden waarom vrouwen in de westerse wereld steeds meer de neiging hebben om minder kinderen te krijgen – áls zij ze al krijgen. Werk en kinderen beperken dan vaak de beschikbare tijd voor het in stand houden van een vaste relatie, en schaars zijn de geliefden die beiden volledige dagen werken, kinderen grootbrengen, en in voldoende mate in elkaar investeren om het huwelijk op den duur gezond te houden. Een onvermijdelijk gevolg van dit alles is de demografische achteruitgang van Europa. Een andere uitkomst is constant conflicten, constant concurrentie en uiteindelijk, vechten, scheiding, en sociale isolatie – en een nieuwe generatie van jongens en meisjes die opgroeien in dergelijke misvormde omstandigheden.

Deze frustratie wordt rechtstreeks uitgedrukt door het personage Christiane in *Les particules élémentaires*;

Kon feministen nooit uitstaan. . . . altijd zeuren over de afwas en de verdeling van arbeid; ze konden nooit zwijgen over de afwas. Oh, ze praten soms over koken of stofzuigen, maar hun favoriete onderwerp was de afwas. In een paar korte jaren, zijn ze erin geslaagd van elke man die ze kenden een ongecontroleerde, jankende neuroot te maken. Zodra ze dat hadden gedaan, was het altijd hetzelfde verhaal – zij begonnen te zeuren over dat er geen echte mannen meer waren. Ze eindigden meestal zelf met het dumpen van hun vriendjes ten gunste van een snelle neukpartij met de een of ander macho Latijnse idioot . . . Hoe dan ook, ze neuken hun weg via twee of drie vriendjes, misschien meer als ze echt mooi zijn, en eindigen met een kind. Dan beginnen ze met het maken van receptkaarten voor jam uit Marie Claire,

. . . Ik weet hoe veteranen uit '68 zijn wanneer ze veertig worden. Ik ben er praktisch zelf één Ze voelen de aanwezigheid van de engelen of de bloeiende bloemen van binnen, maar dan is de workshop voorbij en ze

zijn nog steeds lelijk, verouderen en zijn alleen. Dus hebben zij huilbuien. . . . Vooral na de Zen workshops. Ze hebben niet veel keuze, echt – de meeste van hen hebben ook nog geldproblemen. (5)

Bevrijding, nogmaals, bevrijdt nauwelijks.

Brave New World?

In *Les particules élémentaires*, waarschijnlijk zijn meest theoretische boek, probeert Houellebecq de verklaring voor de huidige misleidend antropologie te formuleren. Waar komt deze liberale visie op de mens, die heeft geleid tot de snelle daling van de westerse beschaving, vandaan? Wanneer zijn we gaan dwalen?

Metafysische mutaties - dat wil zeggen radicale, globale veranderingen in de waarden die de meerderheid aanhangt – zijn zeldzaam in de geschiedenis van de mensheid. De opkomst van het christendom zou kunnen worden aangehaald als voorbeeld. Zodra een metafysische mutatie is ontstaan, heeft het de neiging om onverbiddeijk te bewegen in de richting van zijn logische slotsom. (6)

De "metafysische mutatie" die maximale individuele plezier en materialistisch gewin voorschrijft, bereikt zijn logische slotsom, legt Houellebecq uit, in de liberale visie van de mensheid die we aantreffen in Aldous Huxley's *Brave New World*. Hier kunnen mensen direct plezier ervaren zonder plichten – de zorg voor kinderen en ouderen – worden vermeden. Houellebecq verwijt de Flower Power generatie die de revolutie van 1968 voortbracht voor de bloei van die visie. Maar is dit een autonoom proces geweest? Of heeft men deze gefabriceerd? Houellebecq trekt niet echt een conclusie. Op een bepaalde manier doet zijn visie mij denken aan iets wat mijn promotor, de Britse filosoof Roger Scruton, eenmaal (grappend) vertelde aan me: "de ontdekking van fossiele brandstoffen is de grootste tragedie in de geschiedenis van de mens." Wat hij daarmee dan ook bedoelde (hij verwees zeker niet naar die andere moderne ketterij, de quasi-religie van de "klimaatverandering"), hij leek te suggereren dat we onbeheersbare krachten hebben ontketend. We vliegen naar het licht als motten; Wij zijn voortdurend aangetrokken door zijn gekmakende aantrekkingskracht, en toch zijn we nooit vervuld/voldaan door hetgeen we nastreven.

Maar, na dit alles te hebben gezegd, is er nog hoop in het oeuvre van

Houellebecq'? Als, zoals in zijn visie, de moderne wereld is gebaseerd op een fundamenteel foute antropologie en heeft, als gevolg daarvan, een volledig disfunctionerende maatschappij voorgebracht – dan kan het niet zeer lang blijven bestaan. Individualisme heeft haar eindfase bereikt en kan niet verder ontwikkelen aanwezig. Het is begonnen zichzelf te consumeren.

We zijn nu op het punt waar we moeten beginnen na te denken over wat hierna komt – en dat zal onvermijdelijk een vorm van traditionalisme zijn. Omdat individualisering onze samenleving zo zwak maakt (en resulteert, zoals we zagen, in een tegenzin om onze beschaving te verdedigen, massa immigratie te weerstaan, en zelfs de voortplanting, onder andere), dan moet onze samenleving ofwel achteruitgaan en regenereren, of het zal worden vervangen.

In de meeste van zijn boeken, verwijst Houellebecq naar een vorm van identitaire beweging van nationalisten en populistten, of, zoals in *Serotonine*, een volksopstand's à la vandaag de Gele Hesjes. Sterker nog, zelfs *Soumission* gaat over een paramilitaire verzetsgroep onder leiding van de fascinerende Godefroy L'Empereur, die overigens de beste peer likeur van heel Frankrijk blijkt te serveren. In al deze bewegingen, ziet Houellebecq (correct, naar mijn mening) een poging om de traditionele Europese cultuur te behouden of zelfs te herstellen: een wereld waarin het gezin weer centraal staat, waarin landen worden hersteld, misschien zelfs een vorm van Christendom wordt hersteld.

In tegenstelling tot dergelijke bewegingen staat het alternatief: de verovering of de vervanging van onze beschaving door een nieuwe "metafysische mutatie". Zulk een metafysische mutatie conformeert zich, weliswaar op een andere manier, aan een traditionalistische standaard en vraagt het opofferen van de verlangens van het individu en bevrijding in het voordeel van de groep. Dit is het meest concreet te zien in de sterke interne loyaliteit van Arabische, Afrikaanse en Turkse migranten die de Islam volgen, die Houellebecq beschrijft in *Soumission*.

Zoals de zaken er nu voorstaan, vertegenwoordigt dit tweede scenario duidelijk de meest waarschijnlijke toekomst voor Europa. En in een beroemde interview uit 2015 in de *Paris Review*, geeft Houellebecq daadwerkelijk commentaar: "Ik versnel de geschiedenis, ik vat een evolutie samen die, naar mijn mening, realistisch is." Hij voegde eraan toe: "De Koran blijkt veel beter te zijn dan ik dacht. Ik voel dat we afspraken kunnen maken. De feministen zullen daar niet toe in staat zijn om, als we heel eerlijk zijn. Maar ik en veel andere mensen wel." (7)

Zijn de kaarten dan verdeeld? Of hebben we nog steeds, ondanks de Hercules uitdaging om het modern-individualisme te overwinnen – de mogelijkheid om onze beschaving te revitaliseren?

Uiteindelijk beantwoordt Houellebecq niet echt de vraag. En, om eerlijk te zijn, ben ik een beetje teleurgesteld dat *Serotonine* deze grootste vraag van onze tijd niet verder heeft onderzocht. *Soumission* eindigde in een vage voorwaardelijke vorm, als een droom, met een verre visie op een geïslamiseerd Europa. De laatste strijd tussen Godefroy L'Empereur en de Islamisten bleef onbeschreven – en ook in onze wereld blijft de toekomst onbeslist en onze visie wordt vaak vervormd door het frame van het liberale individualisme. Maar gezien de verbazingwekkende opkomst van populistische en nationalistische partijen in Europa en daarbuiten, kan de vraag niet worden vermeden.

Waarom dan, heeft Houellebecq voor zijn nieuwste boek, gekozen voor een personage dat thuis hoort in de nihilistische 1990 in plaats van de assertieve 2010s? Waarom is hij teruggekeerd naar het oude thema van een uitgeputte persoon in midlife die toekijkt hoe het allemaal gebeurt, maar niet bij machte is om in te grijpen? Tijdens het lezen, werd ik getroffen door de gedachte dat *Serotonine* misschien is gebaseerd op een ouder manuscript (uit de periode van *Plateforme La possibilité d'une île*), die Houellebecq nog wilde voltooien.

Of misschien vindt hij zichzelf niet in staat om zich te ontdoen als auteur van dat gevoel van de nederlaag dat zijn generatie kenmerkt (Houellebecq werd geboren in 1956 - de echt verloren generatie). Als dat waar is, moeten we niet alleen wachten op zijn volgende boek, maar op de volgende generatie van auteurs die de uitdaging aangaan en een beetje verder meehollen, en om ons te helpen de westerse wil om te leven tot uitdrukking te brengen, en zelfs te doen herleven,.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk in American Affairs , Volume III, Number 2 (zomer 2019): 213-24.

Over de Auteur

Thierry Baudet is lid van het Nederlandse Parlement en oprichter van de partij Forum voor Democratie. Hij is auteur van het boek *The Significance of Borders* (Brill, 2012).

Notes

1 Elle n'aura pas lieu, la fusion sublime; le but de la vie est manqué." Quoted from Michel Houellebecq, *Whatever*, trans. Paul Hammond (London: Serpent's Tail, 2011), 155.

2 "Dieu s'occupe de nous en réalité, il pense à nous à chaque instant, et il nous donne des directives parfois très précises. Ces élans d'amour qui affluent dans nos poitrines jusqu'à nous couper le souffle, ces illuminations, ces extases, inexplicables si l'on considère notre nature biologique, notre statut de simples primates, sont des signes extrêmement clairs. Et je comprends, aujourd'hui, le point de vue du Christ, son agacement répété devant l'endurcissement des coeurs: ils ont tous les signes, et ils n'en tiennent pas le compte. Est-ce qu'il faut vraiment, en supplément, que je donne ma vie pour ces minables? Est-ce qu'il faut vraiment être, à ce point, explicite? Il semblerait que oui."

Houellebecq, *Sérotonine* (Paris: Flammarion, 2019), 347 (my translation). Farrar, Straus and Giroux will publish a translation by Shaun Whiteside in September 2019.

3 "Du point de vue amoureux Véronique appartenait, comme nous tous, à une génération sacrifiée. Elle avait certainement été capable d'amour; elle aurait souhaité en être encore capable, je lui rends ce témoignage; mais cela n'était plus possible. Phénomène rare, artificiel et tardif, l'amour ne peut s'épanouir que dans des conditions mentales spéciales, rarement réunies, en tous points opposées à la liberté de moeurs qui caractérise l'époque modern. Véronique avait connu trop de discothèques et d'amants; un tel mode de vie appauvrit l'être humain, lui infligeant des dommages parfois graves et toujours irréversibles. L'amour comme innocence et comme capacité d'illusion, comme aptitude à résumer l'ensemble de l'autre sexe à un seul être aimé, résiste rarement à une année de vagabondage sexuel, jamais à deux. En réalité, les expériences sexuelles successives accumulées au cours de l'adolescence minent et détruisent rapidement toute possibilité de projection d'ordre sentimental et romanesque." Quoted from Houellebecq, *Whatever*, 112.

4 La Vierge attendait dans l'ombre, calme et immarcescible. Elle possédait la suzeraineté, elle possédait la puissance, mais peu à peu je sentais que je perdais le contact, qu'elle s'éloignait dans l'espace et dans les siècles tandis que je me tassais sur mon banc, ratatiné, restreint. Au bout d'une demi-heure je me relevai, définitivement déserté par l'Esprit, réduit à mon corps endommagé, périssable, et je redescendis tristement les marches en direction du parking." Quoted from Michel Houellebecq, *Submission*, trans. Lorin Stein (New York: Farrar, Straus and Giroux, 2015), 139.

5 Quoted from Michel Houellebecq, *Atomised*, trans. Frank Wynne (New York: Vintage Books, 2001), 121–22.

6 Les mutations métaphysiques—c'est-à-dire les transformations radicales et globales de la vision du monde adoptée par le plus grand nombre—sont rares dans l'histoire de l'humanité. Par exemple, on peut citer l'apparition du christianisme. Dès lors qu'une mutation métaphysique s'est produite, elle se développe sans rencontrer de résistance jusqu'à ses conséquences ultimes." Quoted from Houellebecq, *Atomised*, 4.

7 Sylvain Bourmeau, "[Scare Tactics: Michel Houellebecq Defends His Controversial New Book](#)," *Paris Review*, January 2, 2015.